

El llenguatge

25/x/1979

Prou sabut

Mots com és ara conviure, convenir, confederació, confrare, consoci, condeixeble, etc, ens apareixen com si fossin autèntics composts dels mots catalans viure, venir, federació, soci, etc, amb el prefix con, que indica una acció conjunta. En realitat, però, provenen de mots llatins ja composts. Només en algun cas, com en el del verb concentrar, es tracta de mots de formació més recent: concentrar, efectivament, és un compost de centrar, derivat, al seu torn, de centre: La identitat de forma del prefix con i de la preposició «con», així com l'analogia de significat d'aquests dos termes que prové de llur relació etimològica, fan que algú arribi a dubtar de la bondat d'algun d'aquests composts, com és ara convivència, que és una forma perfectament lícita en la nostra llengua.

En canvi, no creiem que es pugui admetre una forma com «consabut», malgrat que els seus elements constitutius siguin, com hem dit, ben catalans. Sembla, però, que «consabut» no és sinó una adaptació o calc que hom ha fet de l'adjectiu del castellà «consabido», que és una creació específica i exclusiva d'aquesta llengua, i és molt possible que hagi contribuït a la seva introducció el fet que en el català oriental tingui una mateixa pronunciació que concebut, participi passat del verb concebre. Amb l'orella avesada a sentir la tan coneguda expressió sens pecat fou concebuda, no és gens estrany que hom trobi familiar, sense res que el sobti, una frase com la «consabuda» història dels tres germans que cerquen fortuna. El fet és que aquest adjectiu no figura al Diccionari normatiu ni als altres repertoris lèxics usuals i que, en conseqüència, caldria que fos evitat.

—Els diccionaris d'equivalències proposen com a traducció de «consabido» els termes següents: conegut, sabut, de sempre, peculiar, habitual, ja sabut. Tots ells, efectivament, poden convenir en lloc de «consabut», segons el caient de cada frase, i és segur que escorcollant detingudament la nostra fraseologia genuïna trobaríem encara altres expressions concurrents. Si hom optava, però, per adjectius com sabut o conegut, sens dubte el valor equivalent a «consabido» els l'acabarà de conferir la seva modificació adverbial: ben conegut, tan conegut, ja sabut, prou sabut...

Albert Jané